

רשומות

הצעות חוק

הכנסת

25 במרס 2008

222

י"ח באדר ב' התשס"ח

עמוד

הצעת חוק הביטוח הלאומי (תיקון מס' 111) (דמי אבטלה בתקופת הכשרה מקצועית), התשס"ח-2008 . . 258

הצעת חוק איסור קבלת ביטחונות מעובד, התשס"ח-2008 259

הצעת חוק הביטוח הלאומי (תיקון מס' 111) (דמי אבטלה בתקופת הכשרה מקצועית), התשס"ח-2008*

- תיקון סעיף 173
1. בחוק הביטוח הלאומי [נוסח משולב], התשנ"ה-1995 (להלן - החוק העיקרי), בסעיף 173(א) -
- (1) אחרי פסקה (1) יבוא:
- "(א1) על אף האמור בפסקה (1), שר התעשייה המסחר והתעסוקה, בהסכמת השר ובאישור ועדת העבודה הרווחה והבריאות של הכנסת, יקבע סוגים של הכשרה מקצועית, שבהם ישולמו לזכאי כאמור בפסקה (1) דמי אבטלה בסכום השווה להפרש שבין התשלומים הניתנים לו בהכשרה המקצועית לבין מלוא דמי האבטלה שהיה זכאי להם אילו היה מובטל";
- (2) בפסקה (3), במקום "ל-70% מדמי האבטלה כאמור בפסקה (1)" יבוא "לדמי האבטלה כאמור בפסקאות (1) או (א1)".
2. תקנות ראשונות לפי סעיף 173(א1) לחוק העיקרי, כנוסחו בסעיף 1 לחוק זה, יובאו לאישור ועדת העבודה הרווחה והבריאות של הכנסת בתוך שלושה חודשים מיום פרסומו של חוק זה.
- חובת התקנת תקנות

ד ב ר י ה ס ב ר

מצב משפטי זה יוצר תמריץ שלילי למובטלים להשתתף בקורסים להכשרה מקצועית. מנתונים שהובאו בפני ועדת העבודה הרווחה והבריאות של הכנסת (להלן - הוועדה) עולה, כי מאז התיקון האמור לסעיף 173 לחוק חלה ירידה ניכרת במספר המובטלים המשתתפים בקורסים להכשרה מקצועית.

בהצעת החוק המתפרסמת בזה מוצע לתקן את הסעיף האמור, ולהסמיך את שר התעשייה המסחר והתעסוקה, שהוא הממונה על תחום ההכשרה המקצועית, בהסכמת שר הרווחה והשירותים החברתיים ובאישור הוועדה, לקבוע סוגים של הכשרה מקצועית שלגביהם לא יחולו הוראות סעיף 173(א1) לחוק בדבר הפחתה של 30% מדמי האבטלה בתקופת ההכשרה המקצועית. תקנות ראשונות לפי ההוראה המוצעת יובאו לאישור הוועדה בתוך שלושה חודשים מיום פרסומו של החוק המוצע.

בעת הכנת הצעת החוק לקריאה השניה ולקריאה השלישית תשקול הוועדה את הצורך לקבוע בחקיקה ראשית זכאות של המשתתפים בקורסים להכשרה מקצועית למלוא דמי האבטלה גם בעת השתתפותם בקורסים, עד לסיומם, גם אם יימשכו מעבר לתקופת הזכאות המרבית לדמי אבטלה.

בשנת התשס"ב תוקן סעיף 173 לחוק הביטוח הלאומי [נוסח משולב], התשנ"ה-1995 (להלן - החוק), שעניינו דמי אבטלה למי שנמצא בהכשרה מקצועית. בסעיף 173(א1) לחוק נקבע כי זכאי שנשלח להכשרה מקצועית יקבל דמי אבטלה בסכום השווה להפרש שבין התשלומים הניתנים לו בהכשרה המקצועית. לבין 70% מדמי האבטלה שהיה זכאי להם אילו היה מובטל.

במצב המשפטי כיום, זכאים לדמי אבטלה המשתתפים בקורסים להכשרה מקצועית, מקבלים דמי אבטלה בשיעור מופחת כל עוד הקורסים נמשכים. זאת, לפי הוראות סעיף 173(ג) לחוק, המחיל את הוראות סעיפים 167 עד 172 לחוק על זכאי לדמי אבטלה שנשלח להכשרה מקצועית. לפיכך, זכאותו לדמי אבטלה של זכאי כאמור מוגבלת לתקופה המרבית לקבלת דמי אבטלה שחלה עליו לפי הוראות סעיף 171 לחוק, גם אם טרם הסתיימה ההכשרה המקצועית שנשלח אליה. לעתים הקורסים להכשרה מקצועית נמשכים עד לאחר סיומה של התקופה המרבית לתשלום דמי האבטלה, ובמקרים אלו המשתתפים בהם נותרים ללא מקור הכנסה בסיום התקופה וללא אפשרות כלכלית להמשיך להשתתף בקורסים.

חבר הכנסת אמנון כהן

* הצעת חוק מס' 2224/17/פ: הועברה לוועדה ביום כ"ה בתמוז התשס"ז (11 ביולי 2007).

1 ס"ח התשנ"ה, עמ' 210; התשס"ח, עמ' 252.

הצעת חוק איסור קבלת ביטחונות מעובד, התשס"ח-2008*

1. בחוק זה -
 "ביטחונות" - כל אחד מאלה:
 (1) בטוחה בכסף או בשווה כסף, לרבות שיעבוד, משכון או פיקדון, הנמסרת מעובד למעביד להבטחת הישארותו של עובד בעבודה או כתנאי לקבלתו לעבודה;
 (2) התחייבות של עובד כלפי מעבידו לתשלום סכום, קצוב או בלתי קצוב, לרבות כפיצוי או כקנס, בשל אי מילוי התחייבות העובד להשלמת תקופת עבודה;
 "עובד" - לרבות מועמד לעבודה אצל מעביד;
 "השר" - שר התעשייה המסחר והתעסוקה.
2. לא יקבל מעביד, במישרין או בעקיפין, ביטחונות מעובד.
3. התחייבות לפי פסקה (2) להגדרה "ביטחונות", תניה בחוזה שלפיה יקבל המעביד ביטחונות בניגוד להוראות סעיף 2, או הוראה בחוזה המתנה על האיסור הקבוע בסעיף האמור, אין לה תוקף.
4. הוראות סעיפים 2 ו-3 לא יחולו על ביטחונות של סכום קצוב ומוכח או סכום שאינו שנוי במחלוקת שהוא אחד מאלה:
 (1) סכום שהוציא מעביד בעד הכשרה מיוחדת שקיבל עובד; לעניין זה, "הכשרה מיוחדת" - הכשרה בהתאם לכללים ולתנאים שקבע השר באישור ועדת העבודה הרווחה והבריאות של הכנסת (בחוק זה - הוועדה);
 (2) סכום העולה על שכר העבודה המוסכם, שמעביד נתן לעובדו לפי הסכם בכתב עם העובד, כחלואה שהעובד יחזירה אם לא ישלים את תקופת העבודה.
5. מעביד המקבל ביטחונות מעובדו בניגוד להוראות סעיף 2, דינו - מאסר שישה חודשים או עונשין כפל הקנס הקבוע בסעיף 61(א)(3) לחוק העונשין, התשל"ז-1977.
6. הוראות חוק זה יחולו, לעניין מעביד ועובד, על מעסיק בפועל ועל עובד של קבלן כוח אדם המועסק אצל מעסיק בפועל; בסעיף זה, "מעסיק בפועל" ו"קבלן כוח אדם" - כהגדרתם בחוק העסקת עובדים על ידי קבלני כוח אדם, התשנ"ו-1996.

ד ב ר י ה ס ב ר

הביטחונות שמוצע לאסור את קבלתם הם בטוחה בכסף או בשווה כסף שעובד נותן למעביד כתנאי להישארותו בעבודה או כתנאי לקבלתו לעבודה, או התחייבות של עובד כלפי מעבידו לשלם סכום כסף אם לא ישלים את תקופת העבודה שהתחייב לה (ההגדרה "ביטחונות" בסעיף 1).

מוצע לקבוע כי להתחייבות כאמור ולהוראות בחוזה המתנות על האיסור או המנוגדות לו לא יהיה תוקף (סעיף 3).

עם זאת, הצעת החוק אינה מבקשת לשלול השקעה בעובד במסגרת יחסי עובד ומעביד המתוכננת לטווח ארוך. לפיכך, מוצע שלא לשלול אפשרות של קבלת ביטחונות בכל הקשור לסכומים שהוציא מעביד על הכשרה מיוחדת שניתנה לעובד, ובלבד שהכשרה זו היא לפי תנאים וכללים שיקבע שר

מטרתה של הצעת החוק המתפרסמת בזה היא למנוע תופעה של דרישת מעבידים לקבל מעובדיהם ביטחונות לשם הבטחת הישארות העובדים בעבודה או בעת קבלתם לעבודה. נטילת הביטחונות כובלת את העובד למעביד ולמקום העבודה, והחשש מתשלום מחיר כלכלי מגביל את חופש הבחירה של העובד.

מוצע לעגן באופן מפורש בחוק איסור על מעביד לקבל מעובדו וממועמד לעבודה, לרבות בדרך עקיפה, ביטחונות כאמור (סעיף 2). האיסור יחול גם על מעסיק בפועל ביחס לעובד של קבלן כוח אדם (סעיף 6). מוצע לקבוע כי עונשו של מעביד המקבל ביטחונות בניגוד לאיסור שבחוק יהיה שישה חודשי מאסר או קנס השווה היום ל-134,600 שקלים חדשים (סעיף 5).

* הצעת חוק מס' 1230/17/פ' הועברה לוועדה ביום כ"ד בטבת התשס"ח (2 בינואר 2008).

1 ס"ח התשל"ז, עמ' 226.

2 ס"ח התשנ"ו, עמ' 201.

7. שמירת דינים
אין בהוראות חוק זה כדי לגרוע מחובתו של עובד לפי חוק הודעה מוקדמת לפיטורים ולהתפטרות, התשס"א-2001.³
8. תיקון חוק בית הדין לעבודה
בחוק בית הדין לעבודה, התשכ"ט-1969,⁴ בתוספת השניה, בסופה יבוא:
"חוק איסור קבלת ביטחונות מעובד, התשס"ח-2008".
9. ביצוע ותקנות
(א) השר ממונה על ביצוע חוק זה, ובכפוף להוראות סעיף קטן (ב) הוא רשאי, באישור הוועדה, להתקין תקנות בכל עניין הנוגע לביצועו.
(ב) השר, באישור הוועדה, יקבע כללים ותנאים לפי סעיף 14(1).

ד ב ר י ה ס ב ר

כאמור, בתנאי שמדובר בסכומים קצובים ומוכחים או שאינם שנויים במחלוקת (סעיף 4).

חרף העובדה שמוצע לאסור כבילת עובד למעבידו באמצעות קבלת ביטחונות, מובהר כי אין בחוק המוצע כדי לגרוע מחובתו של עובד, לפי חוק, לתת הודעה מוקדמת על התפטרות (סעיף 7).

התעשייה המסחר והתעסוקה בתקנות, באישור ועדת העבודה הרווחה והבריאות של הכנסת. כמו כן מוצע שלא לאסור על מעביד לתת הלוואה לעובד, מעבר לשכר העבודה המוסכם, ולפי הסכם בכתב, שהעובד יידרש להחזירה למעביד אם לא ישלים את תקופת העבודה. מעביד יוכל לקבל ביטחונות מעובד בעבור תשלומים שהוצאו על הכשרה או כהלוואה

חברי הכנסת: דב חנין, שלי יחימוביץ, מיכאל מלכיאור, יורם מרציאנו, מוחמד ברכה, חנא סוייד

³ ס"ח התשס"א, עמ' 378.

⁴ ס"ח התשכ"ט, עמ' 70; התשס"ו, עמ' 383.